

Prof. Dr. Josef Opatrný
Středisko iberoamerických studií
FF UK

Posudek diplomové práce

Eva Svobodová, *Specifika využití latinskoamerické flóry z hlediska doby a prostoru*, 153str. rkp.

Eva Svobodová sice na několika místech své práce tvrdí, že její “diplomová práce je snahou o komplexní zpracování flóry Latinské Ameriky v kontextu dějin s ohledem na prostor výskytu a migrace” (str. 129), ve skutečnosti je však její cíl skromnější, pokouší se mapovat využití části latinskoamerické flóry člověkem, zprvu na americkém kontinentě, po inkorporaci tohoto prostoru do světového kontextu potom i v dalších regionech; její další ambicí je potom sledovat příspěvek botaniků z českých zemí k poznání flóry amerického kontinentu od konce osmnáctého století do současnosti.

Zmíněnou problematiku sleduje v páté a šesté kapitole svojí práce - Vybrané kulturní rostliny latinskoamerického původu, str. 69-90 a Češi a zájem o flóru Latinské Ameriky, str. 91-120. Škoda, že Svobodová buď v úvodu práce nebo páté kapitoly neuvedla ani důvody, jež ji vedly k zařazení jednotlivých rostlin do souboru, ani na místo, jež jim v souboru přisoudila. Celkem logicky zahájila výčet rostlin, jež dala Amerika světu kukuřicí. Rostlina s obrovským významem pro předkolumbovské kultury má nemenší význam v dnešním světě. Nejen ovšem jako potravina neb krmivo, ale jako technická plodina k výrobě přísad do paliv pro spalovací motory. Svobodová tento fakt nezmiňuje, což překvapí o to víc, že právě toto využití kukuřice vedlo v posledních letech ke zvýšení jejích cen, což mělo velké sociální důsledky. Proč pak Svobodová nepojednala v přímé návaznosti na kukuřici i lilek bramborový, by měla vysvětlit při obhajobě. Plodiny, jež bramborám v diplomové práci předcházejí, nedosáhly ani v minulosti ani v současnosti významu brambor. Zase se zde nejedná jen o potravinu, mimořádně důležitou pro některé regiony Evropy v minulosti, ale také o krmivo a technickou plodinu, což v tomto případě Svobodové neuniklo. Líh představoval do poloviny dvacátého století důležitou surovinu potravinářského a chemického průmyslu ve významné části evropských zemí. Především potravinářský průmysl pak zpracovával a zpracovává plody další latinskoamerické rostliny uváděné Svobodovou, theobroma cacao, která se ovšem v Evropě nepěstuje, evropští výrobci odebírají surovinu dodávanou řadou amerických, asijských a afrických zemí. Pokud potom diplomantka zahrнула do svého výčtu tuto rostlinu podílející se jistě svým způsobem na jednom

ze zdravotních problémů současného euroamerického světa, tj. obezitě, vyvstává otázka, proč nezahrnula další “nebezpečnou” rostlinu – tabák.

Společným rysem podkapitolek nabízejících informace o jednotlivých rostlinách je přehlednost vykoupená však velkou stručností; diplomantka uvádí skutečně jen základní údaje. Podobně si počíná i při prezentaci botaniků či cestovatelů z českých zemí, kteří přispěli k poznání latinskoamerické flóry. Přílišná stručnost někdy vede ke generalizacím, které odporují historické realitě. Na str. 91 tak píše příslušnosti českých zemí k Rakousko-Uhersku. To všem existovalo teprve od roku 1867, přičemž české země patřily k zemím habsburské monarchie už od roku 1526. V této souvislosti by evidentně zasloužila zmínku diskuse o národnosti takových představitelů středoevropských přírodních věd jako byl Tadeáš Haenke nebo Jan Křtitel Emanuel Pohl – těžko o nich hovořit jako o Čechách v dnešním slova smyslu.

Svobodová shromáždila množství zajímavého materiálu, který pak představuje ve dvou hlavních kapitolách práce. Nepokouší se přitom o nějaký vlastní pohled, její přínos je v osobním hodnocení významu některých rostlin původem z Nového světa pro moderní zemědělství na straně jedné a pokusu o ocenění příspěvku některých botaniků z českých zemí pro poznání flóry amerického kontinentu na straně druhé. V obou případech je zařazení do autorčina souboru samozřejmě subjektivní, nicméně ve všech bodech přinejmenší hodné diskuse. Vážnější výhradu k přílišnému rozsahu úvodních obecných částí, kde diplomantka sleduje podmínky přírodního prostředí ve vztahu k vegetaci (str. 12 – 31), geologické a geomorfologické charakteristiky latinskoamerického kontinentu (str. 32- 51) a dějiny zemědělství (52-68). Svobodová zde musela zůstat jen u reprodukce údajů základní literatury a vůbec nemohla pomýšlet na nějaké osobní stanovisko. Za klad těchto dvou částí lze na druhé straně považovat využití map a nákresů v míře, která není u studentů oborů zastoupených na FF UK obvyklá. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako dobrou až velmi dobrou.

V Praze, 19. září 2010.

Prof. Dr. Josef Opatrný